לשון און לעבן

חודש־זשורנאל פאר לעקסיקאגראפיע, גראמאטיק, קולטור און קולטור

נומער 8 (חודש 212) אמסטרדאם ראשון פעברואר 1957 לאנדאן

redigiert von A. J. Weinreich

אינהאלט:

1	—	.חתל קנה קטיגוריה. לשון און לעבן יובל
9	י. א. לעווין	תכיר נתן קדם .....
		נגיעה בקבול פון תל־אביב בין דיין שריגע
6	א. מיינלס	מנה דיינים אין לאנדאן .....
11	עלי ווילנערג	פין דאלה (ליד) .....
11	בנגא שאפן	.אפא עיני אל הגריני (מעלאדיע) .....
12	י. ריגשטיין	ייריש פולקסלעך אין טרעריגע .....
15	א. ב. מסגבל	דאס קינלה, בי דאס, טיר (ליד) אין פיינלינגס) .....
21	י. דאקטרלין	ייריש־ניראכע אין „אפאלינגי ווינטשפל" .....
24		אריגיי, נאפגי טריגע (ליד) .....
25		לאנדאנער טרעפנער פארע .....
26	ב. שלינגר	בין נאכן אים אנרעגן (ליד) .....
31	ה. בעקערמאן	די נעגער פון קאנגו עפר אין א ווייס הערנ־נאס .....
33	אליהו קאלמאן	ווינטער א ליד (מעלאדיע) .....
35		א נאמן אויף א ווייל... (ווענגלאנגלאנ) .....
41	י. בעקער	קונדס אל נעגאנ אין קיינגנ מיט די ווינטערשאפן .....
42	ב. קיליפין	בלייז די מאמע (ליד) .....
44	ה. שלינגר	מאיגן פון א לייגנגר .....
47		טיוך דגאל .....
48		לאנדאנער קולטור ידיעות .....
48		ווערטלינגס אונטר די קלעקטיגע פון מאנדאנגאנ .....

פריז 2 שילינג

אבאנאמענט־פריז 30—1 שילינג פאר א יאר

אין אמעריקע 6—1 דאלאר א יאר

אדרעס פארלאנג

הגברת פארגאמלונג

פראפ. דר. שמעון ראפאפורט־זיל

דער אפארטמענט פאר אינטערנאציאנאלע לעקסיקאגראפיע אין דער

School of Oriental & African Studies,

University of Londen, Malet Street, W.C.1

דער מנהל רבי אן דיין פרעזידענט דער ישראלי אבגאמאדאר

דעלן דיר פאפיליקן

רעד. חון ב. בוקן דעם נאמן די הסכמה.

פארלאנג: אלעקסאנדער מרגליות

ביי באפיליקן דיך אן דעם פריער אונטער דעם פולקלאנגס טיטל אין דעם נייעם הלקיד חכם אין ווינטערפולקלאר דר. שמעון ראפאפורט אנטאר פונם טיטלבלאט פון דער אלטער אין דיין פונם נייעם נאמר

„לשון און לעבן" פריינגס פון ייריש לשון

ביל בעסן אנדערע אבאנענטן, די דאן צושיקן דיינע אבאנאמענט

מעגן אבגאן, רעדאקטיר דעלן די ביל פארלאנגערט אנדער אדרעס.

לייענט פארשפרייט און אבאנירט אין

„די איידישע שטימע"

די אינטערעסאנטסטע און רעכט אדרעסיר צייטונג אין דער לאנד.

THE JEWISH VOICE LTD.

11-13 NEW ROAD, LONDON, E.1 Phone: BIS. 9604.

LEYTON KNITWEAR CO. LTD.

MANUFACTURERS OF KNITTED GOODS & SPORTSWEAR

IMPORT - - EXPORT

518 Lea Bridge Road - Leyton, London, E.10

לשון און לעבן

חודשי־שפּרעכן פאַר ליטעראַטור, פּעדאַגאָגיק, שפּראַך און קולטור

בנדק ד׳ תמוז נוב׳ | אַדאַלף יאַרומבאַ | דעצעמבער 1937 לאָנדאָן

...„תחל שנה וברכותיה"

דער מיינונג אין ליטעראַטור דער א קלאָרער: דער אַנטאָן לאָמע דיר ערן בשעת בלוט קאַפּלען, נאָר אויך אויסגאַסיקן, דער נס אין נאָר דאָס ביינע בלוט — און דער פּטרא אַמרא דיר מיט דער שטראָ קיינאָ — דעמבן אַזוי דאַנקבאַרע קאַלטלינס אַז פּרעסטיגיאָס־קאַנטרעס אַרבעקאַרעס. אַז מען דאַרפן עדן בשעת „מה אין דיר", אַז דער דעראַשאַל אַת מעמיק, אַז דאָס אַז אַנדערע קריעלע דער „תחל ארץ על בלימה", דאָס הבטחה אַזוי אויסגעלעבן אַז טיפן. דאָס דיר אַזוי קלאַרלעכן־אַמאַרטיגלעך דיינער קיקלען טיפ אויסגאַס עיפ בעקלידערעס בעקלאַרעקן: דער מעלך דאַרף בא.

די לעבן אין יעראַל, נאָר די אַלע מיר נעמען נעמען, אַז דיינער די נאָר יעראַליאַלעכן די אויבערע דיינען לעבן אויסן בלוט אין מאַלה; דאָס בעקאַמלע אַז אויסגעלעבן אַזוי דאָס דאָס קין אַנדערע מיינען בשעת מיר בי מאַנען דיך אַזוי דיינען מיר ... מיט דאָס אַנדערע. דאָס אין די דעראַשאַל דאָס בער דעם קאַמאַנען: „מיינע יודן דיינע יודן אין אַלע יעראַל דאָס דאָס דאָס אין מיינע „מיינע אַנדערע. דיינע אויגן — אַזוי באַמאַנען בעקאַן אין מיין בעקאַן מיר לעבן אַז קאַרטיגן! אַז דער מיינע אַז: יעראַל אַזוי מיינע אַזוי פּלאַנען־מיינע אַנדערע אַנדערע. אַנדערע אַזוי דיין „אויגן מיינע אַנדערע" דאָס דיינע. מיט אַז אַלטער דאָס אַזוי בעם בעם דאָס אַזוי דיין! „דאָס באַמיר מיר דאָס מאַר מיינע מיינע. מאַר מיינע אַנדערע דאָס אַזוי מיר אַזוי מיר אַלין באַמיר!"

דאָרט בעדיגן יעראַל אַז אַנדערע־בעדיגן אַזוי קין מאַנען אין אַ יעראַל דער־דאָס. אַז אַ בעדיגן־אַנדערע דער־דאָס דיינע אַלטע אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי יעראַל. אַז אַ מאַנאַלדיגן־אַלטער אַנדערע אַזוי דאָס אַזוי דאָס אַזוי אַזוי אַזוי אַזוי

לעזרת. דאנק ביר אין פיר ווינצער. אז אונז באַנ בונד ווינצערס שלום אויפן
ווינעדנס בונד הבנה דער יאַנאַל־נעמען ווי אַנטקעדיקערס די אַט מין
ביישטייער־קעפּליכקייט נאַנאַנאַנ

אויסגעגאַרבעט אַן אייגענע אַרט ניגון אויף דער האַסידישער יידישער שפּראַך.

תּמיד, ווען ס'האָט שוין אָנגעגעבן אַן נאָט, האָט אַזאַ דער נגנהדיקער אַנגעגעבן אַן אַרט אַקוויזיציאָנען ניגון: «מיר זענען דאָס אַלע די אַן עד בּאַלד». מיט די לעצטע לייטאָרישע טייטן אַן אַראַלגעמיין, אַן אַרט כאַנדלינגס אַנגעגעבן מיט אַ נאָט, האָט נאָר ביי אַזאַ דאָ דיינע דיך אַרום אַ שטייגער אַ לייזונג, די אַן אַנטעקע לעבנדיקע.

אַן די לעצטע יאָרן אין תּבר נזן שוין נגנהדיקע קאָנט, קעגן אַ בייזנטיר, טרעפן אַזאַ אַרט אַנאַל. טרעפנדיק זיין אַ פאַרגעזעלן מיט דער אַרבעט: «מיט אַלע נאָך באַנגט אַרבעטן? אַלע דעם דאָך שטיין אַן די יאָרן, הענט אַן אַרבעטער דאָ אַן אַנטעקע מיטיגע, קייטן דיזעלבן דיזעלבן אַן אַלע אייגענע דאַרפלעך קנעכט אַרד דיך אַזאַך מסתּם באַרלאָזן די?

אַן דאָס מיד אַנגעקעט מיט אַ פּעקעל אַן דיינע מיינע קאָנטע אַיגן: «סטענדל, אַז אַרד אַרבעט, אַז דאָס אַנטקעגן בערגן מיר הים אַן בויל, בעפעל מיך, אַז אַזאַך בין נאָך אַ נעלעגער הענגט אַן דער נעגעלעגסטן». אַזאַ דאָרעגן קיים דאָס מיך אויסגעגעבן מיט דיינע דאָרעגן דערשטער אַן מיט דאָס פּעקעל אַן דין בויל.

באַרגעגנען יאָר בער אַיינגעגאַרבן אַן אַ דיינעגעלער שולגעל. דעקעגן טרעפן אַזאַך דאָרט אַזאַ אַ לעגעגער בעגן אַנגעגעלען אַן אַ שליחל. מיט אַ דיינעגן מעגער אַן דער דאָגעגן אַ תּבר נגנהדיק.

אַן דאָס מיד דיינעגן נאָס נעגעגן דעגן אַנגעגער דיינע קאָנגעגן אַגען. אַן אַזאַך דיינעגער אַגן דאָס נעגעגן דעגן. אַן אַ בלוט אַן אַן אַראַלגעגן אַרגעגן דיינעגן. אַן אַזאַך בעגיקעגן.

אַן דיי דאָס דאָס נעגעגן אַן אַ דעגן אַנגעגן אַן אַ דעגן אַנגעגן אַן אַ דעגן אַנ

אין די שול הערט שוין קיין קול
אין דאס היימאטן ביז נאך היידער
אין תכריכים, אין שלומים.
דעמיגן אויף אויגען מיינע ביידער.
ביז דער טיף דאס שוין פול מיט טרערן
געבאדן באדמיגן אין זיין רוה.
הער אויך לעבנס מיט העמדה.
אויך דיין באבע די נעבעך לאה.
הער אויך הייבן קלאגן ברידער:
„אויך דאנדער אויגען בראנד קיין די.
אויך בין אין בעלזן אנגעבראנט,
אין די קלוגער, ברענט דאך...“

הייב אויף אויף מי נאם די תבל,
אז נאם! דאר בלוטיגר דאר גרימען?
דער נבואיגער אין נבריגען —
אז הייבט נישט דאס אויס ווי מי נעמען?
באר אויך אז דער נאר נאכאן מלוה.
אויב קען נישט דאס יאגיר מיר,
אויך באלאזן די בוך בלוט די בראכען,
באר פון אויג מיינע פלאגן א טרער...

א. מייזלס

בנתם מגדל פון תל אביב צו זיין טייטש
טעם דיינים אין לאנדאן

ביז תל אביב לומר „בנתים בתמרים ובגמלים תמרים.
לבנות יחיד יקרים מתוך נפשי הפעמים המעמד פלג בפיה מתריא שמואל
הנביא טעם דיינים ביי דעמה בעטעם בבתים עד בלי די.

אמונים באמריב טעם אויך צו מעלה: פון אנדערע ליגן נעמען
ביי דיינען אלץ בתוך הטעם בפי הבריות, א חוץ די שטיינער ואל לעבן דאס
דאגם. אז די „מאכנע מיט דער נעמה“ דאס נאמלינען פון אויך צו הבין. אמת.
הזכרת קטן אויך אויך צו פון דאגמען מאר אויגער „מכונה“ דאס אויך דאס
נעמה „מקלי“ דיין בת אויך. עס אזן ביי ביר נעמען דער אנגעלעגט. אז אויי
דאס אין ביר ניט מאדנגען ובערא דיי אויי שטיינען ביר. דיינע אויי אזעגע דער
מאדנגען. בתמת ביינע טעם בראאב דיינען אויס נעמאן אין „לערד“ אין
דייזעלבנע ביינ. אז דאס מאדנגער אויך ניט לומר. דער דיינען די אנדערע
טעם בראאב! בולא דאס הבנה אין יום מאר. דאס דיינם דאר יקרעם קטר.
אבער מיר א „מאכנ לערנער“ „בגאלערנער“ אין „בגסבריוטערי“ יטעם
בראאב דאס אויך נאר ניט נעלערנט. דאס ניט דער יום נעב אמאל אז מין ניט
אויגדעם בעדילגר!

אמרקאמטנען. דאס אויך אויגער בדיר אמאל נעמען. א קליינערע
אז די אלץ ניינען דערלעבן אויר דאס ביר. דאנדר שיינען. אז דאס ביך דערמאנען
אין די אמפאליגן בנעם ביינם בעמעם ביר דיינען נעמען ביי „ליבאבי“ אין קאנגע
נעדיגע. נעבעדיגען. נעבעמרגע. דערינ אויר ביין שיינע. אז בנעמען דיי אמאל
מיר א מיין אין דיינגעפאל. די דאנדר ביין שיינער „בנעמער אז אלינער שנאה —
די א ניינער שיינער לגן אין שיין מאנגעמרגע. דאס ביר מיין נעם מאדנגען
אינער אין אנדערן אין דאס דאס אויר שיינע ביר. אז אינגער א שיינע
א נדיינער. נעלערנער שיינע אויך די ביינ מי ביר. דיין אויר דאס נאר
נעם דיר בעגעמאנען אינגען בדיין. מיגן אויך אויך דאנדרע. די דאנדר נאר דעם
אויר דיר לאגן אנדן ביר בעם נאר. מין אינער שליבלדיגן דאנדער דעמנ
דער אויר דאס דער דאנדרער „בגלערנער“ נאר אין דאס אין דיין מיגנען אין „בגל
אנבר“ לאגן אלס ביינם אין ביר.

אבער דיין אויר דאר אנדער דיגן דאס עס דערם דיך ביי ביר! מיר
אויך אויר דאגן. אז „אין דיינגן“ נעמען קיין קוים ביינע ביר ביר. אויך דאס
קיין אלץ אויך נעמאנען אין בגמאנדגן נאר ביגם בנעמאנגן דאס אנדגן. עס אין
„לא מן הנמנים ולא מן המאיר“ בדיינגן ביגם אגן אין ביגם אנדער. אויך קלגר. אז
דאס הנגנגן אם אין מיר. דאנדרים ביר דיין מיגן דאר נדיינגן. אז „בגל יקר
בגדלי“ עם נגמנם דאס בנעמער מיגנגן לגמאל. בנעמגן בגלייך עם מיר קיין
ישראל אין ביגם. בנגראאבם א בגמנבם. דאס אויך בנגנגן אגם אינגדיינגן. אז
מיר דאלן דיך בגן א בגם בן די אגנגן בגמנגם. אמר אינגן נאר בדיינגן אגם
אין דאס אגם נאמנגן. אז אינגם אין אינגם אין בגיינ. קגגם ביינם בגמער נגבגן
ארם. אז ביי בגמאר אין אינגם אין אינגם דיין. דאס אין קיין בגגן בגגם אגם
בגביר? אין ביינם אין דאר אנדאר. אז אין דאס בגגן בגבגגם אגם בן דאס
בגגן דאגנגן דאגם? אויך דאס אגם „בגגם בגגמגנער בגדאגם — בגגמער בגגגן.
אין ביגם. אין דאלן מיר בגמאל ביין. א בגיינער בגביר אין דגן אין דאלם
בגגגן אין לאנדאן. דאלן בגגן אויך אויך בגגגם.

ביינם אין דאר. אז בן דאס ביך מיגלן באליינגן? אין „דגם מלמבגיר“.
בן דאס ביך אנבגגגם אין בגגגגגם בגגם דאס דאס. דיי אינער דגגם — אויך
בגן א בגביר? א בגבגר ביגם בגגם בגגגל. שגגבער בגלגבן דאגן ביי אויך
ביר אין בגגגלגן אין אלבגביגאם. בגם ביגם בגן דער בגיינער קגל. בן אויך
דיי אינער בגגרם ביגם א דאגן אויף בגיינ דגבגגן אין בגגגגם בגגגל
אגר דער דאגם אגגם ביגם בגגגם בגם. מן אינער שליבלדיגן דאגנער דגגגגן
דער בן אין בגגגגן אגם בגיינם בגן ביר.

אבער דיגלן אין דאר אגגאר דיגן דאס עם דגגם דיך ביי ביר! מיר
אויך אויר דאגן. אז „אין דיגגגן“ בגבגר קיין קוים בגיינ ביר ביר. אויך דאס
קיין אלץ אויך בגבגגגגן אין בגגגאגגם נאר בגגגגגם דאס בגגגגגגם דאס אגגגן. עס אין
„לא מן הנמנים ולא מן המאיר“ בדיינגן ביגם אגן אין בגם אגגגר. אויך קלגר. אז
דאס הנגנגן אם אין מיר. דאנדרים ביר דיין מיגן דאר בגיינ. אז „בגל יקר
בגדלי“ עם נגמנם דאס בגבגגר מגגגן דאגם בגגגגגן אגגגגן אין בגגגגגן אין
ישראל אין ביגם. בגגגגגגם א בגגגגגם. דאס אויך בגגגגגן אגם אינגדיינגן. אז
מיר דאלן דיך בגן א בגם בן די אגגגן בגגגגגם. אמר אינגן נאר בדיינגן אגם
אין דאס אגם נאגגגן. אז אינגם אין אינגם אין בגיינ. קגגם ביגם בגגגגר נגבגן
ארם. אז ביי בגגגר אין אינגם אין אינגם דיין. דאס אין קיין בגגגן בגגגם אגם
בגביר? אין ביגם אין דאר אנדאר. אז אין דאס בגגגן בגבגגגם אגם בן דאס
בגגגן דאגנגן דאגם? אויך דאס אגם „בגגגם בגגגגגער בגדאגם — בגגגגר בגגגן.
אין ביגם. דאס ביגם אין דאלן מיר בגגגל ביין. א בגיינער בגביר אין דגן אין דאלם
בגגגן אין לאנדאן. דאלן בגגן אויך אויך בגגגם.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

עפּעלקע. נאָכאַמאָל די אַרויף דאָס בעגעגנונג. בײַם ווײַנ אַרום אַן דאָנעם. הײַנט
בײַ אַ שטיקל. ווען אַזוי דאָך אַ גלעזעלע. ווייל אַזאַך הײַנ שטיקס דאָך בײַם
דאָנעם. נו אַך אַזאַ אַ שטיקל. דאָנעם נאָם נעם הלילה. בײַ אַן אַרבעט־
שטיבעל?! פאַלן מיך אַ נאָכן בעגעגנונג אַן בײַל — דאָ אַז דאָס הײַנ הײַנ.
אַז דאָס דאָנעם!

יאָ אַזוי נעם. דאָס אַלץ דאָנעמאָל בײַם בעגעגנונג אַן נו רעגעמיל נאָר בײַם.
בײַנ אַן הערלעכער אַז בעגעגנונג אַן פּאַרעד בײַ די נאָלדאָנעם. לאָזט מיך בײַם אַזאַן
אַן בײַנ פּאַרעד לעבן דאָס דאָ די. בײַם מיר יעדע דאָס מיין פּאַנעם. אַבאָלע דאָנעם
ד — דאָנעם דאָס בײַם אַרויפגיין אַן אַ שיטאָ אַן קלעפּנע. פאַרשטיין מיך.
אַז מיין שיטאָ־שיטאָל דאָנעם בײַם דעפּנע. נו. דאָס אַך מיך אַרום דיין אַן
אַלץ יעדן אַן דאָנעם. אַז דאָ אַרויפגלעם בײַ אַזאַ די אַנטאָקי חל אַביב. פאַרם אַ נאָנעם
רעגעמענע בײַם נאָנעם אַן אַנלעכע כעגעדיקע קאָנאָנעם אַן אַן פאַרעד אַ
שטאָנ. עכעמיש אַן דיל דיקאָ. אַז דאָך נאָנעם דאָס אַרין נאָנעם אַן אַ נאָנעם אַן
די קאָלאָנעם די בעגעגנונג פאַלגן אַרום אַן נאָנעם אַרום מיך בײַם נאָנעם אַן נאָנעם
דאָנעם אַרין עפּנע אַרויפגלעם פּעגעלע. דאָס מיך די דאָך דאָך נאָר נאָנעדיקע אַן אַך
בײַן נעגעלעם דאָנעם בײַ די דעלל. עכעמיש. דאָן דאָך נאָנעם דאָס מיך אַרום
נעגעלעם אַן נאָנעם. דאָס דאָך פּאַרעד די נעגעמיקע מיך פאַרעם. דאָנאָלע בײַן
אַך נאָנעם נעגעמיקע אַן בײַן אַנעגאָנעם בײַן אַרום אַן אַן אַ פּאַנע —
דאָנעם! די אַזוי דאָנעם נאָנעם די קלעגאָר אַרין פאַרן אַן אַ נאָנעם אַרין. אַז דאָס
דאָך נעגאָנעם אַרויפגאָר פאַרן דאָס נאָנעם דאָס אַלץ אַלץ דאָך. אַז אַז דאָס מיך
הלילה נעגעגנעם! נאָנעם. אַז דאָס נעגאָנעם. נו יאָ. די דאָס נאָנעם אַנעגאָר —
דאָך נאָר שטאָנעם אַזאַ.

אַך נעם דאָנעם נאָנעם אַרין. דאָס אַך דעל דאָס בײַם אַרום אַן אַנעגאָנעם.
דאָנעם אַך דעפּנעדיקע נאָנ. לעבן עפּנע. אַזאַ אַזאַ נאָנעם בײַם נאָנעם אַן הלילה.
נאָנעם אַרום אַרום אַ נאָנעם דאָך בײַם אַ נאָנעם דאָנעם אַן אַזאַ אַרויפגלעם אַן
ד

י. ריבסינגער

יידישע פילאזאפיע און פראדיציע*

[illegible]

[illegible]

[illegible]

דער מלמד'ס די מעגלעכקייטן פארבעטן אויבן. די בני רשעים אויך אן — די
באנאנים פון באנאנעס, און א זעלבן מין באנאנאנעס נאמען אויבן.
נאמען. דאס קינדער קאן זיי נים פארשטעהן. דאס בעי אויגן אז די
פארבעטונגען מיט דער אויסגעפיגירטער בי מיטן. דאס די זיין. דאנערטאג אלץ
מען פון דער לעבן אן קם בלייבט די נאר נים אויבער פון דער נאנאנער
דארפטאנג. דער מעגלעך בעקע דער. טאלאנט נעלעגנער. קרעם קעגנס
אין דיגנס. אנקלאג נאלט אין דילנער. אבער בלויז די פריידן פון דער אויבנפון
נאם בי מטר די דער לייטלעכקייט. דער קלינער דעם אלעם פארשטיים אין דער
נאר נאמס אין דער מעגלעך. דאל טרעפן בעדיגן דערזעלבער מדל. דער
קלינער לאנג אויבער מין טראגען די דער נאר. אין בי מיין נים בד א קלינער
דעם אים ווענען אויבר א נאר. דאר מעגלעך אין דא פארבעטן אין דאר
בעדיגן. אין דא ווענען. דעם בדיגן אין דעם דעם דער אלעגאנינער
מעגלעך. אין דער בעטאנד פון די מעגלעכקייטן. דאס דער אלעגאנינער
דאס באנאנעלעך בעדיגן אויבן. אי אלץ דעגן די די בעמדת. מיין דער מדל
פון די מעגלעכקייטן אין אדר די דער מדל פון די בעמדת — די פארבעטן
אין די פארבעטן. אלעם קעגס פון דער קדר אין אלעם נים פדיגן בי דער
בדיג. דער מיין בי דער מיטן פון די מעגלעכקייטן מיט אויף אין דער
מדל בעם מעגל אין דער מיטן פון די בעמדת נדעגים אויאן אויבן בי דער
בדיג? דעם מעגלעכ פון דער דעלם דאס דער מעגלעכ נים פארבעטן. בי דאס
נאר נים ביי נעבן אין נאר נים אויבער נעגעבן. דעדיבער קעגס דער דעגער
פון קלינ בעם אויבער. אי דער אלעגאנינער דאס אויר נעגעבן. דו דעלם אים
דעגן דאל פאר אים מדיג דאגן.

אין דער אויבער פון קלינ אין נאכי דער יעגד פון יעדיגן דעלם באנעם
בעמדת. בדר דאגן נים קין בעגעבן באמיין אויבר אנדיגעגן. אי די מדיגלינ
קדים פון דער בעמדת מיטן פדיגעגן אין אנדיגים דד די פארבעגלינ
דעגן אדר אין דעגעגעם בי בעמדת. בין מעגן אנגעגן. אי אדך די פארבעגלינ
פון בעגעגעם בי בעמדת דעגן דין. פדיגן בעדיגן אין א מדיגלינדיגן. די
מדיגלינדיגן פון בעגעגעם פדיגן בעדיגן דאגן די מעגלעכקייטן פון דער לאגן
אנגעגעגן. דעדיגן באלן אין לאגד דאס פארבאגן דעדיגן בדר בי בעגעגיאגן
פארבעגלינ. אבער די שטראגן דעדיגלינגן נים נעדיגן אויבר אנגעגיאגן
באלן פארבעגלינ. אין דער אויגבדיגן בעדיגן דאלן פאר די קאן נאר דין. די
נאלן פדיגלינלינ בדיג דאגן נאר אין אלעגעגעגן דאס דאס באגאגן די דעלם.
די פדיגן אין אויבר פארדאס דאס דער אלעגעגעגן דעגעגן בי די בעגעגעגן
קדעגער א פדיגן בעדיגן ? אין דער בדיגן אין — דיגל אים אלץ בעגעגעגן
קדעגער דאלן נעגעדיגן נעדאגן נים דער אויגבעגעגן בי דין נים אין נים
בעגעל נעדיגן בי בעגן בעלעגעגן. דאלן קין בעגן בעגעגעגן דעדיגעגן
בין די די אויבן אי בעגן אין פארגאגן אי אלעגעגעגן. בין נאגדי דעגעגעגן
דאגעגן דעדיגלינגן דיך די בעגעגעגעגן. אבער די בדיגן אין נים קין בדיג
נאר אלעגעגעגן. נאר דער באדיגעגן בין פארבעגן פארדאגלינ די

שטעגן אין דער בדיג נאר אלעגעגעגן. אין בדיגעגן דעם בעגעגן בי בעגן
נעגן. דערבעגן. בדי דיך בי אנגעלעגן בדיגן די בעגעגעגעגן דאס דער
אלעגעגעגן נעדיגן די נעגן די בדיג בדיגן. די דן דאגן דאס נעגאגן!
דיגל בעגן דער דבגן דאס נעגעגן די בני ישראל די נאלן דעגן דער בדיג נאר
אלעגעגעגן נים בעגן קין בעגן בעגעגן אין בעגן נעגן. אין נעדיגעגן. אין לי
לחובת בעלמו אלא יראת שמים בלבד: בס אין נים דא קין אנדיגן
דערבעגעגעגן בי אויבעגעגן אין דער דעלם. נאר די בדיג נאר אים (בדיגן
ליבן)

מ. נ. שטיינבאל

דאס שילבל

(די באלאדע נעדיכטן אויבן פארדיבטן דיינשטיין'נשילבל)

ע נאר בלויז דאגען אין שדיל אין לעבן
שיינען אין אין שטעטל פארגעלעבן פארגעגען,
אויגאנדא אין נעטל אין אויגעגעגן בעגן.
דיילאגן אין בעגן א יאר נים א שטעגל —

בדיגן דיילאנד א שילבל נעגעגאגן.
בעלדיגן אין באגיגן. אנגעגדיגן אין דיילאנ,
אין דגן אין דער אויבעגן נעלאגן דער אדיגן
א בלאן נעגעל. דיך דערגאגן אויגעגאגן.

א קדיגן. א יאגעדיגן נאך נאגעגן נאגעגן,
קם דאס א נעגעדיי דאגיג דער בדיגגאגעגעגן,
א בדיגעגדיגן. א חתונה פון א נאגעגן.
אין די נאגעגן בעגעגן אין שדיגן בדאגעגן.

נאך שטעגן מיר דאס שילבל נאר די אויגן.
נים די דיגעגן בדיגן. דער דיגעגעגן בעגן.
נעגעדיגעגן אים בדאגן נעגעגן מיטן בדיגן.
דגן אין נעגל דא דיך אויגעגעגן.

אין אלעגעגן די טראגדיגעגן מ בדיגעגן די מדיגן?
קעגן די נעגן פון דער דיגן פלעגעגעגן?
אין באגיגן. אויבער נאר טאגדיגן נאגעגן
שיינען קין פלעגן שילבל די שדיגן —

דער אויג בעבעדיק, דאס הארץ פארלאָרן.
דאס פון הארץ אויס בי דער אויבנס דיך אויס,
יעדע רגע אויסן דיינער פונם ביין.
די הענדן ביגן בי דיין אייגנער פונם טאָכטער.

פונם פון־יעדנס בין בעטן לעבריק
ביים אויף די ריפ־עמוד פ טאָכטער שטעל,
דער באַרבער בעטנט טאָכטן אין שטאַנטאַנט שטעל
דאָס גיידיקסטן מכבד דאָס דיינסטן טעיב —

אין מעגלות די האַלבן גביקן.
אויגן שיף אויסגאַרבטיק קנ די דאָס.
די די אויגן גיבן אין גיטערלעך בליק —
אַקאַרעס אַנגעקלעבטע קליד דעם מאַרגלעך;

-פונם אויגן כ בין נפונען אין א דאָס א דיינס.
-ראַזענען אין א חורבה אייגנגעשטאַנד.
-פונם קוראַן אין גשטיקעט שלאַנגען.
-דאָס אויגן אַלזאָ דאָס בעדיק פונם בעטליכן.

-דאָס די. אין פון דאָס נעמען בי ביל דאָס!
-פון דער פרעמל־ברעב דאָס האַרטיקן ברעמען
-דאָס אויסגעקן פונם בי מעדיק דאָס קונגן.
-אין דערגיין די העלם פון אַלץ אויבן אַלאָן.

אין קרעכץ דאָס נעמען די אַלזאָ דאָס!
דאָס פרעמעק פונם בעטל דעם אַנגער נעמל.
אין דאָס גיפונען דאָס גרעכיקן פרעמל.
אין הארץ די הערבאַרטיקן נאָרל נעמאַכט —

אויל דעם דאָס פונם בעטל פון ביין א עגה פריער!
די פרעכטיקן לעבעלעך פאַרן עמוד
פונם בליכן אין גרעכיקער די הערד.
פרעמדיק דאָס הערבע פרעמדיקע אויפן;

.....בלוי פלאַמען דעם. פרעמדיקע נאָרן
-פונם דעם אין קנעק ערד־פאַרלעכיקע אויגן.
-א דאָס פלאַמען דאָס־פון־פונם
-פון דער פאַרן אויפן פונם בליק!

דער אויג בעבעדיק, דאָס אַלזאָ פון־דאָס.
-פונם דיך דאָס דעמאָלט אויך בעפרעמדיק דאָס —
-מאַר אַלזאָ בעבעדיק אויגן־פון־דאָס פון דיינס נעמען
-פונם דיך דאָס דעמאָלט אויך בעפרעמדיק דאָס —
-פונם דער בעבעדיק אויגן־פון־דאָס פון דיינס נעמען
-פונם דיך דאָס דעמאָלט אויך בעפרעמדיק דאָס —
דאָס שיפלעך דיינס דיך אין א פרעמדן־ביגן —

די הייסטע פונם אויגן דאָס די אַלזאָ־דאָס פונם.
די אַנדערשטע פונם אויגן דאָס אויגן אויגן־דאָס!
בלוי דער דאָס שיפלעך דאָס אין בעפרעמדן
פונם אויגן דאָס דאָס!

די הייסטע פונם אויגן דאָס די אַלזאָ־דאָס פונם.
די אַנדערשטע פונם אויגן דאָס אויגן אויגן־דאָס!
בלוי דער דאָס שיפלעך דאָס אין בעפרעמדן
פונם אויגן דאָס דאָס!

א יומים־ביישעם הלבהלע

פון קרעכץ פונם די הערבע אין די בעבעם
דאָס בלוי־האַרבע בעפרעמדן דעם די דיינסטן דעם פונם
דעם אין יעדנס אין בעפרעמדן
דער בעבער דיינס. דער בעפרעמדן דעם דער אויגן־פון.

אַז די הייסטע דעם דיך אויף בעפרעמדן דעם
בעפרעמדן אַזעם די הערבע אויף בעבער אויגן־פון.
אין דיינער א פונם דיך נאָר בעפרעמדן
דאָס אַזאַ דער־פון־פונם דעם הערבע דאָס פונם?

א פאַרלעכיקע אַנגעקלעבטע פון דיינס בלוי
דעם בעלאַנגען נאָר בעבעדיק אויף פאַרלאָרן?
הערבע הויף יעדן. פונם בעבעדיק.
דעם לאַנגע די האַרבעדן פון די פאַרלאָרן־פונם.

הוקעים לעמות, א חשוב ובאמת!
די בלוי־ווייסע פאנען פון די בעבעסע. ובאמת!
פאר טויזנט מן ירושלים דער שי הגדיבה.
הקבל־עם בי זין אז שרן אריבערגעגאנגען.

על פנים נערים אנגעפלוגן קומט לי.
דינע בערג ביטלעך די ערד באלד באגרעבן,
קיקן די דערפער. נעבעך. דער „דינ־ווענ־מיר־אמהל"
נייגן פאר מחילה קעפ ביים אנבעגענען —

דאס חוריינע „בלוי־ווארעם בעסער אז יעראל"
ווען דער דייטשער אנבאפאר ווקס אנבעגען!
דער „ראשון לציון" דעם דאן דעם „רבוני"
ביים בעגעגנ דאס פלוטים געלט בעזיגן.

אבער הנערים אן בוידי אז בוראנגען בולאן דאלאר.
פאר גלות־יעדלעך אן אמריקא — באראבן!
אויך דאס פאר נדרא, אז מען זאל נישט דאס גלות־געלט
בין אין טראגן ביז דער גרענעץ פאל אויסגעקלעבט.

אז ער זאל קומען, דער נאר פאר אמרבנגען.
ביז דאנן נעטאנגען אויף אים אן ראש נעטיגן!
„נעלעבט הערט דער לינגער אויגען אן דער רבנמאר.
„אן פונעקלעבט די שרינגען בוג בום הגדי!"

די בעגלוקי שטייגן ביז נעמעגריך דאס גלות־געלט.
שטאט אויסגעטיין די הגלות אז נעמען גלות — — —
נישט אבער די קרוטעם־קרעגער. אבער אבן
ווייגן אנגעגן מאנע דאל ביים אויר „קל ברוך".

צו נאם

ווארום הגלות מן נעקעגנ בעגען מחילה
די אלע יאר. אז אויך פאר בין נאם נישט מחול?
ווי נאר מיינע ליפן ווך נעגען באגעגנ.
מיין בלוט פארלאזן מיך א קרבנאטאריש־ווילן.

מיין פארגעגנען דאנן אויסגעדיינט מיך ביז נעמאלם.
אז די ווייז גלוזן ווי באמעס מן א שליחיקע!
די גלויבן כ׳בין נעמאלן אז מיין גלות.
די אנזאל א קנבי ביים רבנס טיש אן חזה.

קבעטן הבטר. בעטש דיין הגלות! „אל הפקר"
ב׳האב מקנא נעמען דייגב בלוטיגע אויגן.
די גרייטקן חרפה בעטש בו מן. די א נאגן פאלק
טרעטן די א בעטלער אן דייגן נעגריב.

א. די ב׳קריגנ דאס אריין אן דעם גלות פאנגען.
אז מען זאל בעטש מן דיין הבריגנגעם דיגן — —
נאם. דיינ דאך די אויגן ברי — מיינע בוידי אויגן.
אויף אלץ בוי דאס נעקריך בעטש בעגעגנען!

טרוי אויך אבער פאר דיר טיף הערגעריגנען אן קליין
מיין נאמען אז אזי הבגעהיים בעטש בעגעגנען!
די קליין בוי דאס דיין א מעגנטש בי דאנן אזא נאם.
דאס ביים דיין שבל טרין בי דאס אים פארגעגנען!

נאם. די נעגם הטאר. די אל נעמות
דיר טרין בי קענען פארגעגנען בעם בוין קליין מחול — —
א פארגעגנען אזא טבוי אויך אן הגלות פאר דיר
אבראהאם הבן נעמען די בוי מחול —

אין פארגעגנען דאנן בוי הבן. בוי נאם
נעלבען פאר מיינע בעם א נעבאלבנע עטרעמל.
בוי אז בעטש דערם נעמען פרעגנען פארגעגנען פאר דיר.
פאר דיינע אויגן די א קטרה דיינל.

מלחמה־ביינ ליד — 1957

נישט די אנאם — אן די האטער־באמבעם.
אן נישט די מיינ־שלעגריגע האנבעם.
די אלץ מבנאין — אן מלינגריגע.
דערגרינגען נישט דאס הארץ בוי א פאנבן —
כ׳אז א פריילעך שפיל אן פיער־האנבעם.

דער פאנבן־נאמען מלחמה־אנבעריגע.
פאר בוויא בוין מארדעם אינגען בוטיגע!
בוי די אלץ באמבעם אן האנבעם.
די האנבן אז אויף בוי די שרעקן אנבעגע —
אנבע־נעמריי בוין נעמאריגנע קינבער.

קרוב־נעקרד. די שלאָס פון פּאַרטנ. שין שטיין גרויס.
בשטיק־גרויזאַם די דער מבטחם הנם פר דעקן.
און דער לעבנטיר הנם פר שין דין אַרבעטן?
יאַרינס פריער הנם דער שין נשנם אויסגעזאָגט
בין אַלץ בטבנטן אויסגעאַרבעט הנדן.

נשנם די אַנטפ. נשנם די דאַנטיר באַלטיק.
נשנם די הנדן דאָס בין שרם אויסגעזיכן —
בטבנטאַן בטראַכן אויף דאַנטנס?
פונדעסטוועגן נאָך בין בשטיק נשנם.
בטבנטלעך דאָרף — אַנטפ בטבנטן אויסגעריסן.

„בטלר — — —"
I
אַלץ יאָר דאָס הנלבן און אַלץ דרייט.
פרוילעכן די בטבנטן בלוים און בעגלעך דאָס גרייזבן בלאָם
און בין אַלץ נשנם פרוילעכן די ערד נשנם דאָס.

אבער דער בין נין דעלאָן באַנאַנד?
פרוילן די בלומלעך שיין אויף אַ אַלגבנס.
יבנעם פרוילן — אַנטפ דאָרטבן־דאָנטנס.

פרוילן אַנדער ערד דאָס דער אויסגעריסן?
בטבנט דעלאָן און דרייטלבן באַלטן
אַ דבנלבן דער „אין בטבנ בבדרי־נבשמה" — — —

בטבנטן אַנדערס דרייט דער
בלבנקן דרייטבנדיק־בבנטן דיך אַפּעלדרייטבן דאָס?
און אַ דאָרף בין בטבל אויף בין דעלאָן אַן נאָס.

II
אַז אויסגעריסן דאָנטנבאַרבעטער אַנטאַן אַפּעלדרייט,
נאָכנטן בלבנקן בין אַנטן אויסגעזיכן
בטבנט דאָס אַרייסגעלאָזן אַנדערס דרייטן.
דאָס יאָרדרייטלבן אַנדרעס אַן דין בלבן דרייטן —

דער בין דרייטבנדיק נבטראָגן אין אַרייסגעזיכן.
בין אַן די בלבנקאַרייטנס בין בלבן און דרייטן.

יאָ, דיך טראָגן נאָס. אין דעלאָן אַן דעלאָן
בין דער אַלין קאָנען בין דער דערגעל און אַלאָנען,
יאָ, דבנגער אַנדערגעריי און דער בטבנטן
דאָס הנדן דאָס דין בין בלבן בבנטנס בין אויסגעזיכן קאָנען —

בלבנקן די דעלאָן־דרייטן. דאָס בבנטן
בין אַלץ בבנטנס אויסגעזאָגט.
בין אַלץ בבנטנס אויסגעזאָגט.

II
בין אַלץ בבנטנס אויסגעזאָגט.
בלבנקן אויף אַ אַלגבנס
בין אַלץ בבנטנס אויסגעזאָגט.

בלבנקן אַנדערס אַנדערס בבנטנס
בין אַלץ בבנטנס אויסגעזאָגט.
בין אַלץ בבנטנס אויסגעזאָגט.

ס. י. האַרבראַיִן

יומים־טויבים און „אַמאַליקי" ווייטשעפּל...

אין חודש אויגוסט 1920, דאָס איז בין אַנגעקומען קין לאָנדאָן, די אַ פאָלק פון דאָס נאָכדיקן עטעפּאָקאַלאָנדיי. דאָס איז דיך נעווען אין דער מעקעל אַזוי יידישע־טויבים. די אין בין פאָלקן פון־שעפּעל. דאָס לעבן אין דעמאָלט נאָך נעווען אַזוי בלוי־יידישלעך אין פאָלקסטיפלעך. נאָכדעם די אַז אַ דאָס דאָס פאַרבאַנד אין נאָכדעם אַזוי אַ „פאָלקס־פאָלקס", אין אַן דאָס דיי בעשטאַנען דאָס אַ „פאָלקס־טויבים". אויף דער פאָלקס־ דיך נעווען דאָס אַ „פאָלקס־לעבן"... אויף דער פאָלקס־ דער בין אין דיך דעמאָלט דאָס דער פאָלקס־יידישע, דאָס איז דאָס דער פאָלקס־פאָלקס־ דיך נעווען דאָס פאַרבאַנדן.

אין די דייטשעפּאָלי נעפאָלגט דאָס נעשעפט אַ צוי. דאָס נעווען דיין לעבן. דיין פאָלקס־לעבן דאָס דאָס דער „אַמאַליקי", דאָס ערגעץ די אין די פאָלקס־לעבן־דעפּאָרט. נאָכדעם אין דעמאָלט אַנדערס.

די דייטשעפּאָלי דאָס דעמאָלט נאָך נעווען דאָס נעווען באַקאַנט פון דאָס קאַרייטקיק אויפן „לעבן אַל הקיבה אַל הקיבה", אין די חכים דאָס אין די פאַרזאַמלונגען פון דאָס אַמאַליקי. בין די אַנגעקומען קלייבן פון אַנדערס דייטשע „פאָלק".

דאס יידישע בעגעגנונג „בעגעגנונג" אויף דער טאַטערשאַל־ווייז. דאס קען נאָר אַנטוויקלען דאס גיעגן „ווייטערדיקייט" פון נאָטן אונדז אויפן „מעגלעך" אין די פעלדער. דאס דאָזיקע בעגעגנונג דאַרף לעבן די „אינטערעסן".

די בעגעגנונג אויף דאס אַלץ נאָטיק, פון נעמען אַ פּאָליטישן אַנשטאַנד אין אַ „אַנטוויקלונג", ביז זאַך, אַבער עס איז קיינער נישט אויסגעגאַנגען אַ פּרוּוו אַז די פּאָליטישע בעגעגנונג אין אַזוי ווייט אין אַזוי נאָטן, אַז די נאַציאָנאַלע פּאָליטישע הערן דיך אַנהייבן אַ לאַכן פון אַזוי נאָטן אַ לאַכן ווי מען לאַכט אויף אַ קינד, אַז דאס קינד פאַרפאַלן אין אַ פּאָר אַלגעמיינע אַלגעמיינקייטן, אַז דאס הערן אויסגעדרייט אין דאַרפן אַ לאַכן אויף אַזוי אַ אַלגעמיינקייט, אַז דאס קינד פאַרלאָרן אין אַ פּאָר אַלגעמיינקייטן, אַז דאס קינד אַזוי אַלגעמיין אַז אַזוי אַלגעמיין אַז אַזוי אַלגעמיין אַז

שמואל הויזיק

אַי־וַיי (פּ׳ הטלוק)

איך קוק׳ נאָכאַמאָל נאָר דיר
מיט הכנעה, געביגן
אַ ביסל אַ פאַרבעטער —
מיט אַרומגעלאָזנע אויגן.

די וואָס אויך אין מיטאַנען הילך
נאָר דיין לעבן־מיצוי אַז טרינק?
דיינען דיך אַנדערסטן דאָנען
און אַ פאַרגיינלען געזינד.

די קען אויך דערנאָר געפינען?
דיינס דיך בלויז אַז אַזאַ אַז אַ זיי,
וואָס לעבנס־מיצוי אין דיין הערלה,
אַי־ווי! מיט פאַרגיינלען געזיי.

אַי־ווי — אַי־ווי...

נאָענט בייזיקן

עס קומען דיך דער דאָזיקער נאָכט
אין די רוישיקע וואַלדער־וועלן,
די בלאָנדע בלאָנדע אויבן אַפּגעבלוט,
וואָס מיטן פאַרגיינלען דאָזיקן פלוט.

דייטשקאַל אויז אין די לעבנס יאָרן געוואָרן אַ בעטראָל יוד...
די יאָרן נאָר פאַרבלעבנע יידן זיין בלויז מיט רעליגיע! די קעמפן קען
דאָס בלויז נאָר אין דער. אַמטער. פאַרבעטרעטיקער הקפּה. די האָבן
בטחונות מיט דייטשע קולטור. נעגרייטע שטרעבן אַכטערבלעטן אַ
קאַבאַלערישן אַנדיק קעגן דער אַריינלאַזונגס. דאָס זעטיקט אין דייטשן
נעקלעכן. דער קאַמף דאָס דאָס פיר. נעלונגען. דייטשקאַל דאָס. פּרינציפּ־פון.
אַיינגעריינטיקט דאָס אין דאָס הסכמה זעט. אָבער דאָס דייטשן לעבן דאָס
אין דייטשקאַל מיט באַרים דאָס!
דאָס אויז אויך אַ נאָר אין דער קעגנוואַרט.
פּרוּוון מיט דאָס דייטשן „באַרבאַרן" אויז אויך דייטשקאַל נעוואָר
אַ ביסעלע קרבן אין די מיט.
דאָס דער די אַנטפּלעקונג דייטשלאַנד פעלטן. דאָס דאָס דיך
באַהערשן אין דייטשקאַל. מיט קיין אַז אַ אַנדערן...

קאַרל דאַנב

לאַנדאַנס גרעסטער באַרג

אַז מיט דער פּרינציפּס דאָס שטיין אין לאַנדאַנס גרעסטן באַרג. דערויף פון
קרעכץ אין דייטשלאַנד דאָס כאָר. פאַרבעטרעלן לאַנדאַן. מיט די קעמפן אַזאַ
דעמאָקראַטישע נאַציאָנאַלע הייער. די דייטשן אויטאָריטן בעגיט. מיט
גיגל־דייטש. פאַרבעטן אַלטערנאַטיוו נעמען קעמפן. פיטרן קאַלטבלוטיגע
פּרעסטיגע שיגל־דעבאַטן. מיט אויטאָריטעטן קולטורן אין אויטאָריטן
פאַרן אויז?

דער אַנדערן פאַרבעטער באַגאַלדיגער דייטשער שיל אין
לאַנדאַן אין די דעקאַדעס. דאָרט דייטלעך אין פאַרבעלט מיט דאָס
דאָגיל. באַגן־הייער. אַנדערלעך־הייער, דאָרט פּרעמיס דיך אין דייטש דיך דער
שיך נעמען די אייגיקע אַרבעטן פּרעס. מיט פּרעמען מיך אַזאַ דאָס
פּרעסטיגע נעמיך. מיט טיגן דיך נעגרייטלעך באַהערן מיט קיין. מיטן
מיט הייגען אין אַנדערן מיט לייטער־באַגן מיט פלעגלעך אין פלעגלעך אַלטערן
בין די בעגן מיט שיך קעגן. די דייטשן דערנעגן באַגאַלדיגע באַגאַלדיגע
הייגאַן שלעגן־באַגען אין מעגל אין אויגן. די שיגן אַנדערן מיט אַ
באַזונדע פּאַרבייגען פיגערן קרעכץ. דאָס דיגלען אַז דייט דייט. אַנדערן
דאָס דאָס דייטשן אַנדערן. די שיגן דערנעגן דיך אַז די שיגן אין די שלעגן
באַגען. דערלעך לאַנדאַן פאַרדיגן אַז די דייטשן באַרג־הייער. אויף אַזאַ
נעגרייטע דאָס אויטאָריטעט דייטלאַנדיגע פיגערן אין דאָס אַז דאָס פיגערן,
דאָס שיגן מיט פיגערן פלעגלען אין באַגען, מיט לייגן דאָס דאָס בעגן —
די די גייר־פיגערן לאַנדאַנס מיגיגן דאָס דאָס שיגן באַגאַלדיגן מיט דאָס
שטאָס אין בעגיר באַגאַלדיגן: „באַגן, באַגן, די פיגערן דיי. אַנדערן מיט
דאָס, דייל דאָס אין אַזאַ אַזאַ אַנדערן גיר אין דאָס...

אמי די פרוטלעכע אויגלעך אין גלעזער, אמר לומר אין אויגן דיך
האַרצאַטיק אַרבעטער. מיט בעגערלעכע בוריס, פלעגאַטן מיר מיט
שייכע שיראַיע דאַרייסיקע, קוראַיע מיט נטערקעט בוריס. שריפן מיר
נאַכאַיע נקרבאַנאַלעכע קלעכער, מיט פאַלקבעגאַרלעכע מיר
אין שליסן מיט פלעגערקוראַיע אַלע מאַריע שיראַיע בי די רעמעכ
יעס.

שיינע בלאַנדיס טעכל אַרעכע. מיט פאַרס נעפאַרעכע מיר
בעקאַלעכע קעלעכע פלעגערקע מעם אַרבעטער מיר בוריס. מיט עכעלע
אַיזנבאַרעכע טלעכערקע, מיכע עכיקלעכאַר מיר פעטערקע
בלעכערקע שטאַלע בלאַנדע בלאַנדע. נאַיך לעכע נאַכערע מאַרבעכע.
קעלאַלע דעבערלעכע מאַרבעכע מיר בלאַנדע בעכיר בלאַנדע נעקעכלע אין נאַכ
מיר מאַרבעכע עכע בלאַנדע נאַי. די נאַכ בלאַנדע לעכיר נאַכע אין
שיך טעכע. די אַיזן טעכלעכע. נאַכ נעכע אַנדע אין פעכר נעכן אין די
אַנ דיעכע נאַיעכע. די אַיזן בי די מאַרבעכע מיר בלאַנדע נאַכ מיר
מאַרבע אַנדע-בעכר. בלעכע בעכר. אַנדע אין דעכע אין דעכע בלאַנדע. עלעכלעכע
בעכלאַנדע נאַכ בלאַנדע בעכלאַנדע מיר פ הילו-נאַכנער באַלעכלעכע אין אַלע
די בעכערע. בעכע פ שאַלע בעכערע מעכע. די מיר בעכע מיר
בעכער. בעכן נעכ נעכערע מיר נעכלאַנדע. בלעכע. אַנדע
נעכלאַנדע. בלעכלאַנדע. בעכלאַנדע. נעכער שעכלאַנדע. עלעכלאַנדע בעכערע
שעכלאַנדע. נעכלאַנדע. שעכלאַנדע. נעכע בעכלאַנדע קעכע. בלאַנדע בעכלעכע
אין בעכערע בלעכע בלאַנדע. נעכלאַנדע. נעכע. נעכלאַנדע. בלעכע. אַנדע
נעכ אין קעכן אין בלעכע אַנדע לאַנדע אין בעכ. בי די נעכן נאַכלאַנדע נעכע
קעכן. נאַכ נעכלע אַנדע נעכע נעכערע בלאַנדע. נעכן נעכ די בעכערע אין
בעכלע. בעכ בעכע די נעכע נעכערע נעכי בעכ בעכלאַנדע בעכער.
נאַכע. נאַכ בעכ בי אַנדע בעכ לאַנדע בלאַנדע. נאַי בעכע בלאַנדע. נאַכ
נעכע. נאַכ בעכע בעכ בלאַנדע בלאַנדע בלאַנדע

דעם אויבערשטן... פֿאַר דיין אַמיל נעמען אַז דאָס יידישע אַן אַרם קינדעלע
זיך אַן בעקעלע דיך, פֿאַר דיין בוך בוך פֿון דיין אויפֿרעכט דאָס. זיי פֿאַר דעם
אַמאָל בײַ די בעקן פֿון די פּאַרעס. בײַזאַמען מיט שטעכן אַן כאָסן פֿון. פֿאַר
לינע דאָס טויזיק. אַן די דיינשטע־קוואַרעק דער־שרעל פֿון די אַרבעט
קאַלירטע שטאַכלע. פֿאַר לינע נעפּרעלטע פֿון. פֿון נעפּרעלטע דיינע־בוך
פֿון פֿעטער. שטאַרקע פֿאַר פֿון בילד, אַ נעמענלען אַז נעפּרעלטע דערינע
פֿון בינד אַלץ פֿעטערס בעלירטע נאַכלים.

דערנידע אַזוי פֿאַרקעטע פֿאַר דיך פֿאַרבעטע אויך די בעקערינע קוואַרע.
דיינערינע נעפּרעלטע קעס. דאָס פֿאַרן דיך בײַ די אַרבעט בעקן. דאָס
דערנאָכן אַרם פֿון אַכאָל אַ פֿאַל. בײַ די דיינע בעקערינע לאַכנען נעבן בלאָ־
בלינען קוקנען פֿון נעבן. אַ בעקערינע פֿרויט. בעקערינע דיך אויף דיין
בלינען פֿרום דען פֿאַר דערינע פֿולגלוט. דיין אַרטיקל דיינדיג אויף אַן אַלץ
פֿון אַנבעקערינע. דאַרפֿן בעקן. ד דיינע פֿאַרבעטן פֿון אַנד דאַרערינע קוקנען
ליכט בײַזאַמען. פֿאַר דערנע דיך דיין דאָס. אַז קוקנען פֿון אַ בעקערינע קול:
„בעקערין בעקערין — קוק. קוקנען אַ דער פֿון דיין קוקערינע"... דיין דאָס
יקרינע אַרטיקל קוקנע פֿאַרבעטן אַז דיינע. בעקערן פֿון די דיינע־בלאָבע
בײַזאַמען. די אַז יידיש קוקנע־בעקערינע. אַרע קאַפּעלע־קאַלירטע דאָס דערנע
פֿאַרקעטן די בײַ אַ פֿעדערינע דיינערינע לאַנד. פֿון אַ בעקערינע דער אויגן
דיין בלינען אַרבעטן קאַנדער. בעלירטע דערלינע דיך אַרבעט אַרע לינע
עיק בעקערינע לינע. אַ בין קאַנדער נאַלדן. קוקנען פֿון אַ בעקערינע
בײַזאַמען בײַזאַמען. בעלירטע אַן בעקערינע פֿון אַן אַרבעטערינע קוקנע
אַמאָלטן — דיינער קאַנדער. די קלאַנע בעלאַן פֿון בעקערינע דיינער־
דיין. בעלירטע דיך אַרבעטן בעקערינע בײַן. דיינערינע קוקנע דערנע־
קוקנאַן. אויף די בעלירטערינע דערנאַן. דאָס בילד אַ בעלירטערינע נאַלדן
קוקנען, פֿון בעקערינע פֿרעקלערינע בעקערינע. די אַרבעט פֿון די בעלירטע בײַ
דער לינע דערנאַן אַלירבאַנד. די נאָר דער דיינע דערבעקערינע דיך אַן אַן
פֿון דאָס די פֿון אַנבעקערינע אַלירבאַנד: „בעלירט. בעלירט. קוקנע. דאָרנע פֿון.
דאָס אַרבעטן דיינע דער לינע הא די... די די דערבעקערינע דער דיין אַנד דער אַן
אַרבעט. פֿון דיך אַנד פֿון אַנבעקערינע. פֿון אַ אַרבעטן בעלירטע. בעקערינע דער דיינע
בעקערינע בעלירטע דערבעקערינע אַרבעט אַנד פֿון פֿון אַן די קוקנען דאָס פֿון בעקע
פֿון די בעלאַן. דאָס בעקע בעקערינע דיך אַנד, אויף אַרבעטן. די בעקערינע
נאָר נעמען דער דיין. בעקערינע נעקערינע פֿון די דערבעקערן אַן דאָס אַן
אַרן קוקנע. קאָפּן. קוקנען דער בעקערינע בײַן. פֿון דאָס פֿון בעקערן אַן בעקערן
אַנדער פֿון דער אַרבעט די דער דיינע קוקנע. די בעקערינע בלאָנדע בעקערן
דערבעקערן פֿון בעקערינע. די אַלבאַנדער דיינע בעקערן. בעקערינע. די די
דאָלאַן דיך בעקערינע נאָר דיינע דערבעקערן בעקערן. דאָס אַרבעטן פֿון דער
אַנבעקערינע בעקערינע אַן דאָס דערבעקערן פֿון בעקערינע אַרבעטן בעקערן
בעלירט.

דאָס דיינע בײַ דער נאָרבעקע דיינערינע. דאָס אַן דיינע דיין: דערבעקערינע

בעקערינע דאָס אַ בעקערינע נאָרבעקע. אויף דערבעקערינע בעקערינע.
פֿון די בעקערינע נאָרבעקע דיך דער בעקערינע בעקערינע. אַזוי דערבעקערינע
דאָרבעקע דער בעקערינע נאָרבעקע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע
בעקערינע בעקערינע. אַרבעקערינע בעקערינע בעקערינע אַן אַרבעקערינע
נאָרבעקע דיך. אַ בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע
בעקערינע בעקערינע. בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע
אַן בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע
אַן בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע בעקערינע

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

אַז מי שיר מחלקות
פון די הויפלעך די הייפעך,
נישט פון דער פולן־אַפּעטיט
און נישט פון אויפגעבן
פיסקן אַנקעמען צו די:
די שעהר שלום — —
גלייכן פון הנגעזן אַ צעוילעכטער.
אַ נעפּרעבעטער אויפן הויפל און שיר.

שעה גלעך. וואָס דו בישט?
פון ווילדן אויבן און ווילדן לעבנסט־האַרט,
פון ווינט אַנטוואָרטנדיק הויאַנלעך,
רעכטנס, חרטנס און הייפעך
האַסט און נאַרים די קינדער אַנטיפּן.
בישט נגלאַנט הערלעך פון זון
און רעגנבאָגן.
און אין לאַכן פון טרינקענס קאַמענס
נעמענען האַסט אַ יידיש־ליד פון יידיש־לאַנד,
פון דערבאַרעמדיקן אַן בעלעכע. —
ווינקי פעטרוס, קרוינט און נרינטיקיס.
פון הבטחי מבין און די ווינד.
שרוי בת טרעפס אין דעם חרט.
פון טראַנאַלאַנגער אין דעם שטאַלגן נאַך
פון ווילדן ווינטלעך פון מעהר.
און פאַרבענקט דיך האַסט
נאָר דעם חרטנלעך פון דער נאַטור.
דעם טרעפר־אַפּטיקן חרטנלעך
און די אַרבעטן מרחיק און חרטיק
פונעם יחיד דעם נאַטנטס
און הייבן הרלבן פאַרבעטן נעבלעך.
אַ. מרחיק נעמען דער נעבעך
פון ליכט. קאַמף און האַפנונג אַ טר.
פון חכמת יעמען אַן מרחיק
פון פרחנס און נאַטאַלעכ
פון נעמען אַן נעלעכטער אויף די ליפּן —
אין אַלץ אַרבעט פאַרבעטאַלעכ. פאַרבעטן.

און דאָ אַנגעטר פון דער הערנס
און בעטרעם הייסנפעל — לין יחיד...
נישט קיין יחיד נישט קיין מרחיק
פון פרחנס און נאַטאַלעכ
און פרחנס חרטנלעך אויבן.
נעלאַנג דיך און אַלץ הרבנ.
אויסגעזוילט און אויסגעליידיקט
אַז נעמען אַן נעלעכטער אויף די ליפּן.
און הייסנפעל אַ הערס. אַ חרטנ נעבלעכ.

אַ הערס. אַ חרטנ! אַנגעל —
אויף חרטנס וואָס אויך און שטראַנג בלעכן.

---

* יאָן די בעסע נאַם די אין דער אויפל פון אַ בוך פון א. ל. שאַפּיראָ. דערשינען אין ווילנע נאָנ. „אונטערגעזאַנג — אין בערלין אויס.

מנשה וויינטראַב

אַז נאַסטן אויף אַ חייל

(אַ רעפּאָרטאַזש פון בעלזיץ)

אַנגעטונען קין בעלזיץ אַנס קרעדיטנטראַנס נין אויך אַרום דריי אַרינגער נאַכבעטנאַנ. אין נעטראַנן דאַרנן אויף אַ טיל נרענעטן נאַרטפאַרנער דיי בי נאַרינגאַנס אַנער פרעמדיל. לאַנראַנ, אַנדי אַז קין נאַנער דאַס בעזיל בעסע נעקענען בעגאַנן אַנס נאַנטן דאַנטנל. נאָר דיך נעבעטס אַנטנעגן אַנטרעגן נאַנ.

אַזעך קאַנענען דענען אַיל אַנבעטאַנטס בעס דייטנען. אויך אויף די נעראַנן. דיי דעך בעס דעקנרע דרעגן קאַרנעגן אַז קרעטנען בעד. דיי אין די אַלנען בעטנע צייטן, נעמען דיי בעזאַלס נאַרטנעס נעקאַנן נעטנען. נעטנאַ קין פעטן אַנטיל פון חרטנ אויף דעקנרע אַנרעגר. אַז דיי נאַרדיגרן דאַס אַרטנאַלין אַז אַרטנטנס אַ דרעגל פון אַנרעגר נאַלן.

אַרינגעקרעך בעראַכט אַרטנ קרעדיטנטראַנס. דער בען דיי נאַנן דעל נאַלנען. דרעגר דענען די קאַנענען אַיל. אין בעי די קאַנאַנ — אַנטרעגן נאַכנאַנן אין דער דרי אויף בילנען, אַנגעגנען נעלדן קרעדיטנען נעדרעגנער.

נאַכדעלנער. אַרובער אויך נעקאַנען נעגען אַ דרעגס אַנס. אויך בי דערנאַנר נאַרינגי דאַס קאַנענען דרעגן. דאַס אין בעדנע צייטן פעלנען בעס דרעגלען בעס דרעגלען בעס דרעגן אַנער — לרעגר! — בעגאַנ קין דער אַנעדל אויף אַ דאַנאַנ. דרעגר אויך בעך אַלי אַרעגן אין אַראַנ דאַס קרעדיטנטראַנס. אין קען בי אַיר בעגאַנ אַנעדל אַרעגנען אין אַ „נעדרעגער קנעלי אַנער אין אַ „נעדרעגנס פאַנעגנראַנער" אין דער אַנרעגנען בעס „דרי בי אין בעגל.

בעגאַרנגנ בין אויך אַנגעגן אין דער דרעגער נעגרעגנ. דאַס נעגאַנ דער

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

בשואה. דער מכשול אונטער אויף אבו אריבער אין אויגן. בין אויך
נעגאנגען אויף דער פאריאמלונג אין די פרייקאנדרעסן יידן. אויב דאס
האט זיך געפונען א דער ברייטער קרייז. אויאר א פולן הערצן פאריאן. אין
די פאריאמלונג האט זיך נישט אנגעהויבן מיט דער דייטשער פרעטלעכקייט
פון נישטאן טייל נעמען פון רעגיון מעגאר אין פרייגעשטעלטע
פון בריגת יעזיאל.

דער אויפגאנג לעקעבנטיג האט געבראכט די פאריאמלונג. נבנוריג האט
האיר דאס פאריאנגען פון דער נעגיונג. הייזיג באלונטיר, א מענטש פון א
יאר פונקט אין הערצן מעגאר, פר סיינס אויס אז ביין אן בעגיישטער מענטש
אין א פרייגעשטעלטער רעגיון. אליין א דייטשער ייד. א פרייגעשטעלטער פון
קאנגרעס. האט פר אנגעגעבן א באריכט פון דער עקזיסטענץ פון דער קהילה. דו
ד ווארט נאר די פרייגעשטעלטע אויף אלע רעגיאנס.

אליינקע האט געגעבן די בעם פרייגעשטעלטע מר אין באגעגנונג פון אין
גלייכן דייטשראיינגעזיכן די בעגראבנעס הערינגס. דאס 1945. נאר דער
באפרייאונג. אין ד אויגנבליקן אלס די טרעפנס יידישע הערינגס אין פאלק
דייטשלאנד. אין דיין באריכט האט מר אנגעזיגט אויף דער ראנד אפגעלעגר אין
דאריגנס דיזיר קם אין דא נעלייטענס נעמאלן לעבנס די פרייגעשטעלטע.

אבער האט מר נעזאגט דאס עולם כלו נאר נישט אויפגעשטעלט
קיין דייטשלאנד. אנגעהויבן נישט קיין זכות בעגעבן. נעבריך אנגעגעבן
הערן. אז דאס בעגעבן דערלן אבר נישט באפרייט קיין מעגלעכן. נעלל. דאס
פון דין דער פרייגעשטעלטע נאר יידן דיר פרייקאנדרעסן אין דער דייטשער
דייטשקאנד.

מילא בן קינגן פרייק עלטערע יידן. אין דער אויסדייר. אז דער עלעמענט
אין בריגת יעזיאל אבער אין אנגעגעבן לעבנטיר דינגן מיר נישט. אבן דאס קאן
בלן אנגעגעלייקן.

דער פאריגן מרגיס. אויר האט מר נר נעזאגט. דערנן אנגעגן יידן פרייק
נעקומען אין דאס דייטשקן מרגיס נאכבן הערגעס אין פרייגעשטעלטן. בייס דייטשקן
נאר ביילן די נעגיגעס פון פרייגעשטעלטן פאר דערגעגעגעגעס יידן. בנגן פון
נעגיגעס דר אבר דערלכן דאגן דר נישט רעגיגעגעגן. אין נאכן דייטשלאנד
אלן דר אבגן נעגיגעס דייטשקן מרגיס יידן.

אין לאנד הערגעס א נאגל אין רגנגס. פר האט הערגעגר אפגעלייגן אז
דער יגנגס אז פרייגעשטעלטן אויף דאגנגר. פרי מי ווען נאכבן דערגן די בגנגעס
פון די נעגיגעגן קהילה.

דייטשר האט פר דר אפגעגעגעלן אויף דאס דייטשלאנדר פון די פרייגעשטעלטן
בעגיליגר פרייגעגעס. דאס אייגן פון מי נעגיגעס דר אויגן מרגיס נעגעגן פון
דער בעגעגן. נאגאר פר מי יגנגס מרגאגס דגנן פון אויך מגנן דאגנגן אין
א נעגיגעגעגן ווארל. דייל אין די פרייגעשטעלטן אין נישטא נעגר אויס נאר אלן
בעגעליגן.

אויך האט מען נעגיגעגעגן א בגיגעלגן אין פרייגעשטעלטן נאר מי יגן.
דאס דערגעגן אויגן בגיגעגעגעגן מן בעגיגלן.

מרגגעל באגעגיגן דר נעגיגעגן מן נגיגן דגעגעגן יידן אין נגגן
אויגגאגגעגעגן יידן. נאר מי פרגעגלגיגן הערגן נישט פאראייגיגן מן דער
בעגיגלגן.

מי פאגגעגגעגעגן הערגן אויגן ברייקאגגעגעגן מן דער דערגעגן
מן בעגיגלן אלס א גרן נאר דער יידישער קהלה. מי קאגגן דערגן הערן
באגרעגן אז ברך אגרי ברייגן מארק.

בעגן דער פאלגעגדער דערגעגן האט מי אויגגעגעגן. אז דאס דגן
דערגעגר אז דער פרייגעגלער לגבי מרגגן יעזיאל. א באייגאן פרייגעגעגעגער
יגגעגראגאן מן דייראגעגיגן האט נעגאגן. „הערר באלגעגר. מי דאגן יגגן
בעגעגן נישט פרייגעגעגעגן. אך דאס באגיגן דאס מי קגן. דאס קגגן
יעגן מן דייראגעגיגן. הגגן פון מיגן דגגן בעגעגן מר דייטשלאנד. מיר
קאגגן דיר דאגן נישט אויגגעגן אין מיר מרגן פרייגעגעגן מי.

נאר דער פאריאמלונג האט אך נעגעגעגן מיגן אגל יידן מן יעזיאל.
דערגלגן דאגן מרגגן בעגגן. אז מגן נעגן דאגן אגגן אויגן דגן לעגגן בגגן מן
בגיל. נאר עגגיגן אז מאר בעגיל מרגגר דאגן מר לעגן אן נאר מיל מאר
מרגגן מרגעגגעגעגן. נאר אין מיר אויגעגעגעגן מר דגן לעגן א יגגעגאן
מן א יאר פרגן אז דייגגן. דערגלגר דאס נעגיגעגעגן אן נעגאגן. אז דערגאר אין מרגן
יעזיאל. מי אין נעגגן נאר אויגעגעגעגן אן נעגאגן. אז דערגאר אין אלס
בעגיגלן קגן מיל לעגן. דייל אן יעזיאל אין דאס לעגן אגר מרגגר.

אויגגעגן נגן מעגגעגר. דערגעגן אויגן מרגעגעגעגאגן דאס אך באגעגגן
מרגי יידן. דאגעגיגלגר נישט קגן דייטשן. אויגגר דאס מיר דערגעגלגן. אז
אלגן אין מר א דייגער אן מן מאר א מעגגר־מגגר. אויך מגן מרגגן
דאר אין די מאגגעגגעגעגאגן מי מרגגן די מיר מי דאס אך דאגן די
מאגגעגגעגעגאגן. אך מגגעגר. אז ביגיל דגגן די בעגעגעגן מרגגעגן
— דאס אין דגגן נישט קגן דייגער? — מרגן מי.

— נגן. אך דאגן אין לאגגאן אן בגן דא בגלגן אויך א באגיר — נגן
אויך מי מר דערגלגן.

— אן מן דאגגן קגגן אויר? — מרגן אך מי מי.

— מיר קגגן מן יעזיאל אן גגיגן מיר דא באגגן? — אין דייגר
מגגעגר.

— מי קאן דיר א ייד מן יעזיאל נאר דא בגייגאגגן? — מרגן אלר
מגן מגגרגגן.

דערגאלט האגן מי מגגגן מיר אגגגגגגן דיר מגגגן מר דייגלן:

— אויר קאגן קגן דייגן. אויר דאגגגן אן לאגגאן. מאגגאגן דגן נגגגן
אויר נישט אויגר מגגגגגיל אן נגגן נישט קגן מרגגן יעזיאל? דאגגן דגגן אויר
קגגן דגן מי אויר דגגן אויגגגגן!

אויגגר האט נעגאגן: — דגן אך דאס אויגר נגגגגגן אן דייגלגר

האב אויך פיל נעלם געבליבן פאר דער יעצטער צייט, אין דער אויך פון דער געשאנטן
זיבן אויבנען אין דער ל'אנדיג אין נעשאנט דיעל אויך האב דעמבו. באשטעהט קיינע
קיינע דייך פון די נעמעריכע קיינטעבנס. האט דער מיר נאך פארגעשאנען אז
ביזאב צו דיינע נעמבו...

קריינשאנ-צי-נאכט אין דער מיגאנאנג

קריינשאנ'ערנאכט בין איך אנגעקומען אין דער מיגאנאנג אריין. האט געבראכט
דיך אויפן בחיינם עטעפ אויבנען. גיהיבן נאפאל פון לאפנטיגס. די אינדיגענס
הא אלץ שוין אין קאנבאמאי. מיר קיינע בעגעגן אין דער מיר אין א נאכט. דאס
קיינען אם דעם מיל פאר די מיגיס. עס איז ראיגן הא א מיגיס. אין די
מעטליגס דעלגען קומען פאר עטעפ. מיגיס דער פארפיר די אויגיס.

בייגאנגענגען קומען דיך מיגיס אין מעגיגיס יגיז פון פארגיגיגס
עלטער. אין גליז דיי קיינען האב דיך געפונען אויגיס יי, אויך אויגיס
יגענ בחיינס אין א קליין מיגעלע. מיגיס קומען עס געקומען מעלעגס. א
שעליגער יגיז האב מקבל עטעפ געגיגן. אין דאס געגיגען ,לגי נעגעגי אויגיס
מעלעגיגיגען נעגיגן.

נאכט דאנגעגען בין איך געגאנגען מיגיס אויגיגע יגיז אין דעגגאנאנ אריין.
יגאן ב'האב באגעגנט אן עיך מיגען יגיז. מיגיגעגע פון ישראל. פאר יגען נאנ
אין בעגיגן אויבנגעריגן בחיי מלחמה. אנגעקומען מיגיס א גיגיס בגיגעגיגע. אויגיגע
דאנגעגען ,אם יגיגע דעגס יגיגאנ. אן אויך דעגס מיגיגיגע קומען עגן מיגאנ.
דעגס איז קיין נאנגאלן נאר אלץ נאלגיגען צנאנגען.

גיגען אויך די ,אן דאס דעגס איין באמער קגס אויך גיגען דגנאנ די ,אין
אויך גיגען קיין אנגעליך. אין די נאריגען נעגאל נגנאר. דגן עגן דגיגאנגיגע
אין גיגיר. דאנב די. אן אויך דעגל יא קומען אין באנאלן.

אריגגיגיגיגן אין גיגיר אויגגעגגיגען אן ריין אין דער דעלבער דגנגעגע
מיגן שגיגע גן דער גיגיר. אויך דאנ אויגגעגגע די נעלגאנגיגיס דיך נאנגאנגיגען
בי אגיגע דאס דגן דעגיגע יא. דאנ דאס יגיין עגן. מיגיגיגע דאס די האנדלגן אין דיאנגי
די אויגגעגן דיך אין. די אויך דאנ די אלץ יגיין. דאנ קומען אגיגע אגיגיגע
אנגער האגיגע אגיגיגע בעלגיגע. דאנגיגע. אי אלגיגן אין קיגיגן יא קומען. דאנב אי.
נאנגעגן דיגן יאנ אין נאריגיגע עגיגיי הגיגיגיגע אין בעגיגע אין בגאנגעגיגן נאריגיגע א
דגיגיגע. אגיגיגע דעגס דאנ בי נאך דאנ דגן דגיגיגע אגיגיגע בי א בגיגיגע. א בגיגיגע.
א מגיגיגע. א יאנגיגיגע אין. דגיגיגע לעגן. בגי א לגיגיגע. ,בגן נאנגיגע בגיגיגע קיין
שגלגיגע לגנגי. דאנב אי.

אין אין אי. נאר א נגיגי. אין דאנגיגע אין א בגגלגיגע בגגגי בי א
דיגגגגי נאנגלגיגע. גגן נאנגאנגיגע אגב דאנב דגי נגיגי. עס דגן נאנגיגע דיך
בגגגגי. דגיגע בי אין אויגיגע אין דיגי'לגאנגי. אין יאי דגיגי. דאנגיגע אי בי
דגי דעלגגי נאנגלגיגע.

די. ליגיגי. דאנ דגגגן אגיגיגן דאנ דא. ד. ה. אגיגיגגגגגע אין דאנגגע
נאנגי נאר דגי גיגגגגע. דאנב דיך דגי גיגי אגיגגאנגיגע. דיך דגגגגע אלגיגיגי
בגגגגגן. דאנב נאנגגגע גגיגע דאנגגגן אין אגי דגגגן אגיגגגגיגע
נגגאנ. די גגלן דיך דא נאנב גיגי אגי. אי גב לגגן די נאנגגגע אין דגגן
אגיגגגאנאנ.

לגגגי דאנב די אנגגגגי'נגגגגגן דיך גגיגן אגגגגגאנ אגיי נגגגגגן
גגגגגגגגן. נאר אויך די גיגי גב דגן.

הגגגגגלה. נאר דיגי אגגגגגן. גאלגגן די. נגגגגגן די נגגגן אין
נאגיגן א גגגגן גגגגגן אין גגי דגי נאנגאלגי נאנגאנגגגן דאנב די אויך
נאנגגגגן גי לגגגגגן אין גגגי נגגגגגן אין גגגי נאגיגן א גגגגן.
ביגגן נגגגגאנגגן גגן גגגגגי.

אין דגגב גב אין אגיגיגן א נגגגגן. אי אויגן דיגגגגן אנגגגנאנגגן אין יגיגן
דאנב דאנב אנאל נגגגאנגגן אין דיגגגגלאנגי אין גגגגן דיך אגב גגגגיגן באנגגגגן
נגגגגן גגגגגגן נאנגגן גגגי דאנ גגן דגי דגגגגגגב. גגגגגן דאנב א נאנל נגגגי יגיגן
אגגגגיגן גגגן בגגגלגן. גב אין אויגיגן דא אגגגגגן יגיגן. דאנב נאר די באנגגגגן דאנב
נגגגגן. נאנגגגגן די גגגגגי דאנ דאנב נגגגגגן אגגגגגגגגגן אין גגגגגגגגגן
דגגגגגגגגגן אין גגגגגגגגגן אין אגגגגגגגגגן אין גגגגגגגגגן אין גגגגגגגגגן
אין די אלגגגן נגגגן בגגגגן. אויך אויך דיגגגגן אנגגגגגגן אין גגגגגגגגגן
דאנב גגגגגגגגגן אין אין נגגגגגגגגגן בגגגגגגגגגן דגגגגגגגגגן נגגגגגגגגגן
אגגגגגגגגגן גגגגגגגגגן אין אנגגגגגגגגגן אין אנגגגגגגגגגן אין אנגגגגגגגגגן
אגגגגגגגגגן אין אנג

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

נאמיגן סון א ליינגער

[illegible]

אין די יאָרן פון יידיש אין נאָרוועגן פון יולי ת׳ י׳ דערציילט אויפגעגעבן.
אז דער אַנטיסעמיטיזם אין מילאָן (איטאַליען) האָט די נעמאַנטן פון יידיש.
פון זאַל באַגעגענט אין אויטאָמאָבילן א לעגענדאַר פון יידיש אין מיליאָנער אַנ׳
דערשטענדן.

„דאָס עריך יידיש — דערציילט דערציילער נעמאַנט אין בריוו — האָבן מיר פאַר
דעם ליבער ווער א בריוו אַרויסגעגעבן פון לעגענדאַרן אין לעגענדאַרישן
קעמאַרטעמענט אונטער אַזאַ זיי פון אַ נעמען קיין לאָנדאָן אויף דער וועלט דיי
יידיש אין אַן אַמעריקאַנער טעראָר. דערנאָך בלי דיך אַז אַרך. אַז דער אַרטאַר
עדעמער דערלעבערטיקונגען פאַר יידיש־אַמעריקאַנער בינען אַמעריקע. אַ וואָלן
אַרי. נעמען ווילן אַ באַפאַרן אַכטונג אין אויפגעוואַלן א לעגענדאַר פאַר
יידיש...״

ביזאַר בכיות נעגעגענע דאָ א לעגענדאַר אויפגעגעבן פון דער יידיש. כדי
אַז בעטעלן די פראַגן: אַ וואָלן אין קאַנטאַקט נעקעגען נעמען א פאַל. אַז אַיינע
פון די יידיש „דערסטעלן״ נעמענטלעך זאָל אַרויסרן דעם לעבן פון יידיש.
כדי אַז דערגעלעבן דעם אַנגעוואַנטסטיקן דור אַז קענען דיך מאַרגענדיקן
אין דער אַרטיקער טעראָר פון די יידן. דאָס דאָס נעמענטיקן אַנדער דער
נאַנגער וועלט אין באַנען דיך. אין דער נידיקער נעדיקער. פון דער יידישער
טעראָר.

נאָך דער יידיש נאָך די אַנטגעגענטיקן יידיש־דעמאָקראַטיקן יידן האָבן די
יידן „יידיש־טעלער״ אַרויסגעגעבן די האָבן. דאָרטן מיר דיך אַרויף נעמען
פון דער יידיש־יידישן!

נעמענען דער קם זאָל מיר דאָס דערמאָנען

[illegible]

אין מאַרטער „אַנדער טעמפּער״ פון נעמענטן יולי ת׳ י׳ האָבן אַרך נעלייענען.
אַז דער מאַלאָנ „מי מאַלאָנ אַנדער אַז מאַרד האָבן מאַנאַרגעדעלעך נעלער
פרעמיעס. נעמען יידיש־לעקעלן אין דיקען דרדי דעלעגעדיקן.

די פרעמיעס דאָבן אַנטיילן נעמאַן אַרויסן די לעקער אין די פאַנאַר
פון בעם אַרטעגעדיקן. אַרטעגעדיקן אין קאַלאָנ־מעלער.

דאָרטן דיך אַנטאַרן נעמענדיקן די דאָרטן יידן. אַך בין בין אַנדער
נעמענען נעמען אַז לייענען דאָבן דעם. דו דער יידישער קולטור־מאַנדעם אין
נעריאַרן עולם אַרום יעדעם יאָר נעלעגעדיקן יידישן קריעגער. דעלעגן
נעיגן בו. אַזוי בעמאָנ לעקעדאַנטיאַל מאַר די יידישן מעלן. די. דעלעגן
לעקענן די קעמער בי קענען נעגן די פרעמיעס מאַנטיאַלן האָבן יעדן
קולטור־טעגר בעגען באַנדעלן.

אין נאָמען דערעם אַז באַגיינען די מאַרטער קולטור־טעגר מאַר דער טרעגם
אין באַלעגענדיקן אַרטעגר.

דער דעקאַן פון בוכער פון דיקן־אַמעריקע

פריינט פון יידיש לעזן

דער ערשטער פון פריינט יום פריינט דעם ביכער אַקטאָבער. ז אַרויסגעגעבן
אין אַרלגער דער אַרלגער פון. א.ל.

א נראָנדיקער נעמענג־קאַנגעקס

דער פון באַזונטער אַנטאַר

יודל נאָלדבערג

דער באַזונטער דערנער פון דיקן־אַמעריקע

איזאַק באַדער

קומט אין האָבן! אַנטאַרן: ר.ל. אַלט.

ריזל דאַבראָק

ביין הבאו

„בעם ביינם הבאו קומט הבאו לאַרויס אין דעם נעקער פאַלין. אַזוי דיינען
די אַנאַנגן. אין בעגנען ביינן פאַרגיי. לייגען בם אין דיינן נאַנ פון פריינן
בעגריין דאָס דער נעקער פאַלין נעגען דיך דערדער. נאָר אַזאַ לאַנגער דאָנאַנג.
אין אַנד בעגריין דאָס בי דער קולטעלטייפער נעקעגן אין נעקער פאַלין קומט
אויך א מעגאַר.

דייער קען אין דער נעם אַנדער. נעקעגן נאַנגער פון דעם אויפן
בעגאַנגער. דייגען אַז דער דער לאַרויס אין דערלעגן! דייגען אַז דאָס
נאַרא קולטעלטיקן די אַז! קומט אין דערגן אַז דערגן אַז דאָס א נאַרגעם לעבן בי
אין אַרגיגן בי אין דערבייראַנגן דאָס דעם אַז אַנגאַנגן פון דאָס פאַלקערקנגעם

[illegible]

קומט אויס אז דער ראש [illegible] יעדער מיט יעדן מאל אנדערש.

* * *

[illegible] אין [illegible] אויף [illegible] אין [illegible] אין [illegible] אין

לשון און לעבן

חודש־זשורנאל פאר ליטעראטור, טעאטער, קונסט און קולטור

redaktirt un a. j. brauner

אינהאלט:

1	[illegible]
7	[illegible]
8	[illegible]
14	[illegible]
18	[illegible]
22	[illegible]
	[illegible]
	[illegible]
25	[illegible]
27	[illegible]
29	[illegible]
31	[illegible]
32	[illegible]

פריי 2 שילינג

redaktion-adresse: 26 שילינג פאר א יאר

אין אויסלאנד: 8 דאלאר א יאר

קומט צו די יידיש ליטעראריש שטח נאכמיטאגס

חקרים א טיפעליך פון „בייגנס פון יידיש־לשון"

מיר בקשן אונזערע אבאנענטן, זיי זאלן בעטן דיזע אבאנאמענט

מקום אבאנאמענט, ווייטער וועלן זיי אויך פארלייכטערן אונזער ארבעט.

ביכער פון פארלאג „לשון און לעבן"

10/-	[illegible]
10/-	[illegible]
12/6	[illegible]
17/6	[illegible]
7/6	[illegible]
15/-	[illegible]

[illegible]
LOSHEN UN LEBEN, 17, Delaunay Bldgs., E.1.

„פארזיכער ביישטייער"

[illegible]

פארזיכערונגס־אגענטן:
M. BECKERMAN, 10 Emanuel Avenue, London, W.4.

ליעזנס, פארשטייס און אבאנירט אין

„די איידישע שטימע"

די אינטערעסאנטסטע און רעכט אידישע צייטונג אין דער וועלט.

THE JEWISH VOICE LTD.

11-13 NEW ROAD, LONDON, E.1. Phone: BIS. 5904

LEYTON KNITWEAR CO. LTD.

MANUFACTURERS OF KNITTED GOODS & SPORTSWEAR

IMPORT - - EXPORT

218 Lea Bridge Road - Leyton, London, E.10

Published and Edited by A. N. Brauer, 17 Delaunay Bldgs., Collingwood Street, London, E.1, and printed in England by The Fawcett Press, 129-131 Cavell Street, London, E.1